

Puigdellívol

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Demarcació de Castelltallat
Emplaçament	Carretera BV-3003, al km. 13,5 camí direcció oest 300 m i després trencall est i sud uns 1.300 m
Alçada:	791

Coordenades:

Latitud:	41.79975
Longitud:	1.66864
UTM Est (X):	389394
UTM Nord (Y):	4628400

Classificació

Número de fitxa	08229 - 195
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XIII-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Observacions protecció:	Pla especial del catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable (núm. 87)
Data aprovació:	dc., 20/01/2010 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08229A003000200000MP
Fitxes associades:	
<u>Vilalta</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana

Descripció

Masia d'origen medieval i de grans dimensions, que ha estat una de les més importants a la zona de Castelltallat. Està emplaçada en un altiplà que constitueix un contrafort meridional de la serra de Castelltallat. El conjunt consta d'un gran cos residencial adossat a una masoveria, tot formant un pati interior, més un bon nombre de coberts (alguns adossats i d'altres aïllats) així com una capella dedicada a Sant Antoni Abat. El cos residencial disposa de planta baixa més un pis i golfes. Adopta una planta en forma de L, amb un portal adovellat que dóna accés al conjunt per la part de ponent. La casa s'ha anat formant al llarg de diferents etapes. La part més antiga probablement cal situar-la al sector del mig, i posteriorment s'hauria allargat per ambdós costats i també cap al nord, on hi ha un cos més estret que havia estat masoveria. El portal principal, format per un arc de mig punt adovellat, es troba a la façana nord-est. En aquesta façana, obrada amb un aparell de carreus més o menys disposats en filades, hi trobem diverses finestres de distribució irregular. Tanmateix, és la façana oposada, encarada al sud-oest, la que presenta un esquema més regular, amb diverses finestres emmarcades amb llindes i brancals de pedra. Algunes han estat transformades en balcons o renovades modernament. Aquest sector, però, queda parcialment tapat per una zona de coberts adossats a la planta baixa. A l'extrem de llevant l'edifici es completa amb cos lleugerament més alt en el qual destaca una galeria de tres arcades més tres balcons a la part superior. Al nord-est hi ha adossada una altra masoveria, que és una edificació més senzilla, assentada en un terreny amb desnivell. Consta de planta baixa i un pis, i la coberta és a un sol vessant. La Façana exterior, encarada al nord-est, és molt austera i només compta amb un portal i tres finestres superiors. La construcció s'allarga cap a llevant amb uns coberts. La masia de Puigdel·lívol, que destaca per la solidesa i qualitat arquitectòniques, ha conservat molt bé la tipologia i els volums originaris.

Observacions:

Inscripció en una llinda del cos de ponent: 1743 Inscripció al portal d'accés general: 1743 Inscripció en diverses llindes del cos principal: 1776 Inscripció a la façana principal: Banet Puigdel·lívol a fet la presen obra 1798 Inscripció a la façana oest: 1745 Inscripció a la galeria est: 1798 Inscripció als grans coberts de llevant: 1973 Informació oral facilitada per Francesc Hernández i Josep Bastardas

Història

Josep Bastardas ha resseguit els inicis de la família Puigdel·lívol en base a documentació, entre d'altra, de l'arxiu del mas Bastardas (de Fals). Segons aquest estudiós (BASTARDAS, 2014: 22), el cognom Puigdel·lívol no aparegué fins el segle XIII i no s'imposà com a tal fins el XIV-XV. El primer Puigdel·lívol documentat (a mitjans del segle XIII) es deia Pere de Cardona Puigdel·lívol. Probablement era un membre de la família dels Cardona, representant del vescomtat en aquesta zona i, segons Bastardas, membre de l'Orde del Temple. Si més no, era administrador dels béns que aquest Orde tenia en aquestes terres i estaria relacionat amb la comanda templera de Granyera (Cervera). Segons Bastardas, quan es traslladava a Castelltallat Pere de Cardona residia al mas de Vilalta i signava documents amb el nom de Pere de Cardona Puigdel·lívol. Aquest segon cognom es pot considerar un antecedent del llinatge Puigdel·lívol; probablement es tracta del primer personatge cognominat així. El mas Puigdel·lívol possiblement es bastí a finals del segle XIII o començaments del XIV. Segons Bastardas, el mas Vilalta, situat molt a prop, complia funcions administratives com a seu de la batllia dels termes de Castelltallat, Fals i Fonollosa, mentre que el nou mas de Puigdel·lívol era la residència de la família (els Franquès-Puigdel·lívol) que exercien el càrrec de batlles o

síndics, i també el de procuradors dels Cardona, que eren els senyors de Castelltallat. Existien importants llaços de parentiu entre les famílies dels masos principals d'aquesta zona: Vilalta, Puigdel·lívol, Bacardit de Llumars (o Lomarch) i Bastardas (aquest en terme de Fals). Així, per exemple, l'any 1510 un cabaler del mas Puigdel·lívol, que podria ser Miquel Puigdel·lívol, es casà amb la pubilla de Vilalta, de manera que els Puigdel·lívol van entrar al mas veí de Vilalta (FÀBREGA, 2018: 101). Uns anys més tard, el 1568, els propietaris del mas Puigdel·lívol van vendre als de Vilalta el mas derruït de na Maria (FÀBREGA, 2018: 105). En un capbreu de l'any 1686 consta com a propietària del mas Puigdel·lívol Victòria Puigdel·lívol, viuda, i el seu fill Joan. La masia va tenir un nou període de prosperitat a la segona meitat del segle XVIII. Tal com mostren les abundants inscripcions en llinde de les façanes, entre els anys 1743 i 1789 la casa fou engrandida i aleshores es bastí la major part de la construcció que avui es pot veure. Al segle XIX alguns membres destacats de la família, com Benet Puigdel·lívol, van tenir un paper rellevant en la primera i segona guerra carlina. Estaven relacionats amb Benet Bastardas i el general Benet Tristany. Ja al segle XX, els Puigdel·lívol continuaven sent una família amb importants possessions i alguns dels seus membres, establerts a Barcelona, es dedicaven a l'advocacia. A la segona meitat del segle XX encara es van fer obres d'envergadura al conjunt: el 1973 s'aixecaren tres grans coberts adossats, de pedra, i el 1976 es bastí una capella dedicada a Sant Antoni de Pàdua, amb sis nínxols sota l'altar on s'hi van enterrar membres de la família Puigdel·lívol, per la qual cosa van haver d'obtenir una llicència especial del Vaticà. Entorn del 2010 els Puigdel·lívol van vendre la masia als actuals propietaris. Des de la dècada de 1980 el masover és Francesc Hernández.

Bibliografia

AA.DD (2017). Memòries Castelltallat. Història popular de la pagesia al municipi de Sant Mateu de Bages. L'Arada, SCCL, p. 31, 129.

BASTARDAS, Josep (2014). De les terres de Domenic als termes de Castelltallat, Fals i Camps. Una visió històrica sobre els dominis senyorials d'aquest territori des de l'època carolíngia fins a l'època moderna (ss. X-XVI). Treball inèdit.

CASCANTE, Pere; FÀBREGA, Albert (2018). Estudi històric i arquitectònic de la casa Vilalta de Sant Mateu de Bages (Castelltallat). Joan Borrós Sala (promotor).

GRUP SOLUCIONS MANRESA (2009). Pla especial del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Sant Mateu de Bages. Ajuntament de Sant Mateu de Bages (núm. 87).

